

Avaleht>Kohtumenetlused>Tsiivilasjad>Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema? Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?

Iirimaa

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Iirimaa tsiviilkohtud on pädevad lahendama üksikisikute, organisatsioonide ja riigi vahelisi vaidlusi. Need vaidlused võivad puudutada mitmesuguseid küsimusi alates autoõnnetuses tekitatud kahjust kuni ettevõtte ülevõtmiseni. Tsiivilasjades esitab hageja kostja vastu hagi tekitatud kahju hüvitamiseks. Hüvitis kujutab endast tavaliselt rahalist kahjustas.

Piirkonnakohtus (*District Court*), ringkonnakohtus (*Circuit Court*) ja kõrgem kohus (*High Court*) on kõik esimese astme kohtud. Ülemkohus on apellatsioonikohtus, välja arvatud teatavates põhiseadust puudutavates asjades. Apellatsioonikohtul on üksnes apellatsioonikohtu pädevus.

Piirkonna- ja ringkonnakohtud on kohaliku ja piiratud pädevusega kohtud, mis tähendab, et nad saavad menetleda üksnes hagsid, mille hind jääb alla teatava piirväärtuse ja mille puhul menetluspoolte alaline elukoht või registrijärgne asukoht on teatavas geograafilises asukohas või mille puhul leping sõlmiti teatavas geograafilises asukohas. Piirkonnakohtu otsuse peale esitatud kaebusi menetleb ringkonnakohtus ja ringkonnakohtu otsuse peale esitatud kaebusi menetleb kõrgem kohus.

Väiksemate nõuete kohus kuulub piirkonnakohtu alla ja menetleb tarbijatega seotud asju, mille puhul nõutud summa ei ületa 2000 eurot. Seda menetlust võib kasutada ka üks ettevõtja teise vastu.

Piirkonnakohtus menetleb asju, mille kahjunõuete väärtus on alla 15 000 euro. Ringkonnakohtus menetleb kahjunõudeid, mille väärtus on alla 75 000 euro (60 000 euro isikukahju puhul). Tema pädevusse kuuluvad ka perekonnaõiguse, sealhulgas abielulahutuse, lahuselu ja abielu tühisuse asjad. Kõrgem kohus menetleb kahjunõudeid, mille väärtus on üle 75 000 euro (60 000 euro isikukahju puhul).

Tööõigusega seotud nõudeid menetleb tööasjade apellatsioonikohtus (*Employment Appeals Tribunal*), mis on sõltumatu organ. Ta lahendab mitmesuguseid vaidlusi, mis puudutavad tööalaseid õigusi. Teatavatel juhtudel võib kumbki pool esitada kuue nädala jooksul pärast tööasjade apellatsioonikohtu otsust kaebuse ringkonnakohtule. Kui ringkonnakohtule kaebust ei esitata ja tööandja otsust ei täida, võib tööhõive-, ettevõtlus- ja innovatsiooniminister algatada ringkonnakohtus menetluse töötaja nimel. Kumbki pool võib tööasjade apellatsioonikohtu otsuse peale esitada kaebuse kõrgemale kohtule, kuid üksnes õigusküsimuse lahendamiseks.

2004. aastal asutatud kaubanduskohus (*Commercial Court*) on [kõrgema kohtu](#) eriosakond, mille tegevust reguleeritakse eelkõige [kõrgeimate kohtute kodukorra \(Rules of the Superior Courts\) artikliga 63A](#). Ta lahendab ärivaidlusi, mille puhul nõude väärtus on vähemalt 1 miljon eurot, intellektuaalomandiga seotud vaidlusi ja regulatiivsete otsuste kohtulikk läbivaatamist puudutavaid kaebusi või taotlusi. Samuti menetleb ta teisi asju, mida kohtunik peab asjakohaseks. Kaubandusasjad ei kuulu automaatselt kõrgema kohtu kaubanduskollegiumi pädevusse. Seda otsustab kaubanduskohtu kohtunik. Kohus kasutab üksikasjalikku kohtuasjade haldamise süsteemi, mille eesmärk on kiirendada kohtuprotsessi ettevalmistamist, kaotada tarbetud kulud ja viivitused ning tagada täielik kohtuistungieelne avalikustamine.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohtus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohtus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohtus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Pädev kohus, kelle poole hagi esimeses astmes pöörduda, määratakse kahjunõude laadi (leping, lepinguväline kahju jne) ja väärtuse järgi (vt eespool). Piirkonnakohtu puhul on riik jagatud 24 territoriaalseks üksuseks ja igasse neist on alaliselt määratud üks või mitu kohtunikku. Kahes suurimas linnas, Dublinis ja Corkis, määratakse tegevusmahu tõttu alaliselt ametisse mitu kohtunikku. Ringkonnakohtu puhul on riik jagatud kaheksaks ringkonnaks. Igas ringkonnas määratakse ametisse üks ringkonnakohtu kohtunik, välja arvatud Dublinis ja Corkis, kus tegevusmahu tõttu määratakse ametisse mitu kohtunikku. Kõrgem kohus asub Dublinis ja menetleb esialgseid hagsid. Samuti menetleb ta kindlaksmääratud aegadel aasta jooksul mitmes paigas isikukahju ja surmaga lõppenud vigastusi puudutavaid asju. Lisaks sellele menetleb kõrgem kohus kohalikul tasandil tsiviil- ja perekonnaõiguse asjades tehtud ringkonnakohtu otsuste peale esitatud kaebusi.

Piirkonnakohtus on pädev menetlema asju, mis puudutavad lepinguid, teatavaid kahju õigusvastase tekitamise juhtumeid, järelemaksu- ja krediitdilepinguid, üürilepinguid (nt väljatõstmise üüri maksmata jätmise tõttu) ja kaupade ebaseadusliku kinnipidamise juhtumeid, kui nõude väärtus on kuni 15 000 eurot. Piirkonnakohtul on ka volitused pöörata täitmisele mis tahes kohtu otsuseid võlgade sissenõudmiseks, anda välja lubasid, näiteks alkoholimüügilubasid, ning otsustada lapse isikuhooldusõiguse ja ülalpidamise üle.

Ringkonnakohtu pädevusse kuuluvad lepingute ja lepinguvälise kahjuga seotud asjad, pärimis- ja pärandvara haldamisega seotud asjad, õigluse põhimõttel põhinevad asjad, väljatõstmist puudutavad asjad ja üürilepingu pikendamise taotlused üüri- ja krediitdilepingutel põhinevates asjades, kus kahjunõude väärtus ei ületa 75 000 eurot (isikukahju korral 60 000 eurot). Ringkonnakohtu pädevusse kuuluvad ka perekonnaõigust puudutavad menetlused (sh kooselu lõpetamine, lahutuse kehtetuks tunnistamine ja piirkonnakohtu otsuste peale esitatud kaebuste menetlemine) ning apellatsioonikohtuna selliste kaebuste menetlemine, mis on esitatud rendileandjaid ja rentnike käsitlevate õigusaktide alusel makstud maarenti puudutavates vaidlustes vahekohtunike poolt tehtud otsuste peale.

Ringkonnakohtus menetleb kohtunik tsiivilasju ilma vandekohtuniketa. Piirkonnakohtu otsuste peale esitatud kaebuste lahendamiseks korraldatakse uus kohtuistung ning ringkonnakohtu otsus on lõplik ega kuulu edasikaebamisele.

Põhiseaduse kohaselt on kõrgemal kohtul täielik algne pädevus kõigis faktilistes või õiguslikes küsimustes. See tähendab, et ta on pädev menetlema kõiki tsiivilasju, mille kostja elab Iirimaa, mille puhul on väidetav leping sõlmitud või väidetav lepinguväline kahju tekitatud Iirimaa või mille puhul asub vaidluse esemeks olev kinnisasi Iirimaa. Kõrgem kohus menetleb ringkonnakohtu otsuse peale esitatud kaebusi ning teostab järelevalvet piirkonnakohtu ja teiste madalama astme kohtute üle. Kõrgema kohtu otsuse peale esitatud kaebusi menetlevad apellatsioonikohtus ja ülemkohus, kui viimane kinnitab, et asja lahendamine on üldistes huvides või õigluse huvides. Apellatsioonikohtu otsuse peale võib esitada kaebuse ülemkohtule, kui ülemkohus kinnitab, et asja lahendamine on üldistes huvides või õigluse huvides. Apellatsioonimenetluses ei korraldata uut kohtuistungit, vaid tuginetakse esimeses astmes esitatud tõenditele ja õiguslikele argumentidele.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Pädev piirkonna- või ringkonnakohus, kelle poole tsiviilhagiga pöörduda, määratakse asukoha järgi, kus kostja või üks kostjatest tavaliselt elab või mis tahes kutsealal, tegevusalal või ametikohal tegutseb. Enamiku lepingutega seotud kohtuasjade puhul on asjakohane koht või piirkond see, kus leping on väidetavalt sõlmitud, lepinguvälise kahju tekitamise puhul see, kus see kahju on väidetavalt tekitatud, perekonnaasjades see, kus taotluse esitaja elab, ja kinnisasja rentimise või üürimise või omandiõigusega seotud asjades see, kus asuvad vaidluse esemeks olevad hooned või kinnistud.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Ei ole asjakohane.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Ei ole asjakohane.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Ei ole asjakohane.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Iirimaa kohtute struktuuri on selgitatud põhjalikumalt [Iirimaa kohtuteenistuse](#) veebisaidil. Üldsuse teavitamiseks on avaldatud ka brošüür „*Explaining the Court*“. Lisateavet kohtusüsteemi kohta saab lisaks teabenõukogult, s.o riigiasutuselt, mis toetab mitmesuguste avalike ja sotsiaalteenuste alast teavitamist, nõustamist ja selgitustööd. Teabenõukogul on oma veebisait, abitelefoni ja arvukalt teabekeskusi üle kogu riigi.

Lingid

[Iirimaa kohtuteenistus](#)

<http://www.citizensinformation.ie/>

Viimati uuendatud: 12/04/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.